

معرفی

رشته کارشناسی پیوسته اتاق عمل شاخه ای از علوم پزشکی است که طی این دوره دانشجویان با اصول جدید اتاق عمل و تکنولوژی های نوین جراحی در جراحی های تخصصی و فوق تخصصی آشنا شده و مراقبت و کمک به اداره بیمار را قبل و حین و بعد عمل می آموزند. دانش آموختگان این رشته عضوی از تیم بهداشتی درمانی خواهند بود که به عنوان بخشی از تیم جراحی برای کمک به اجرای یک عمل جراحی با نتایج مطلوب در بخش های اتاق عمل بیمارستان، بخش های مداخله تشخیصی درمانی و مراکز مراقبتی سیار ایفای نقش می نمایند.

هدف

برنامه دوره کارشناسی پیوسته اتاق عمل به منظور تربیت افرادی متعهد و مسئول است که بتوانند همگام با گسترش و توسعه تعداد جراحی ها و تکنولوژی جراحی با ارائه بهترین خدمات منطبق با اصول علمی پیشرفته، پاسخگوی نیازهای بهداشتی درمانی جامعه باشند. لذا هدف از این دوره آموزشی ارتقای دانش، نگرش و مهارت افراد (تکنولوژیستهای اتاق عمل) برای ایفای نقش حرفه ای خود در زمینه های مختلف می باشد.

طول دوره و تعداد واحدها

۴ سال (۸ ترم تحصیلی)
۱۲۰ واحد
۲۲ واحد
۸۴ واحد
۲۴ واحد

طول دوره کارشناسی پیوسته
تعداد کل واحد
دروس عمومی
دروس پایه، اختصاصی و کارآموزی
کارآموزی در عرصه

تاریخچه

در سراسر دنیا برنامه اتاق عمل به دو صورت ارائه می شود: در حالت اول دانش آموختگان رشته کارشناسی پرستاری (پس از کسب مدرک لیسانس) در یک دوره یک تا دو ساله برای ورود به اتاق عمل آموزش می بینند.

در مرحله دوم دانشجویان در مقطع کاردانی، آموزش های عمومی دوره اتاق عمل را می گذرانند و برای ایفای نقش به عنوان فرد سیار و اسکراب (دست شسته) آماده می شوند و سپس در صورت تمایل در یک دوره یک و نیم الی دو و نیم ساله برای ایفای نقش به عنوان کمک اول جراح آماده می شوند. استانداردهای مراقبت از بیمار در انجمن پرستاران اتاق عمل آمریکا نشان می دهد که دانشجویان دوره های تکنسین اتاق عمل می توانند تا دوره های تخصصی بالاتر ادامه تحصیل دهند، با ذکر این نکته که افراد هر گروهی شرح وظایف خاص خود را دارند و نقش افرادی که دوره تخصصی را طی کرده اند با تکنسین اتاق عمل تفاوت دارد.

بر اساس استانداردهای انجمن تکنولوژیست های جراحی، افراد شاغل در اتاق عمل دارای مدارک متفاوتی می باشند. به عنوان مثال تکنولوژیست های جراحی برای ایفاء نقش اسکراب در سه سطح یک تا سه آموزش می بینند در سطح اول فرد در عمل های عمومی وارد می شود، در سطح دوم می تواند در عملهای تخصصی تر ایفاء نقش نماید و در سطح سوم فرد در حوزه مدیریت نیز وارد می گردد. مطابق استانداردهای این انجمن "کمک های اول جراحان" نیز در سه سطح پایه، عمومی و تخصصی فعالیت می کنند که "کمک اول جراح" می تواند یک پزشک، یک پرستار دوره دیده اتاق عمل، پرستار با مدرک RN که دوره اتاق عمل را گذرانده و یا یک تکنولوژیست جراحی که یک دوره آموزشی اضافه (1.5 الی 2.5 ساله) گذرانده است و دارای مجوز کار و مدرک برای ایفاء نقش کمک اول جراح است باشد. این انجمن که توسط دانشکده جراحان آمریکا، انجمن بیمارستانهای آمریکا، انجمن پرستاران اتاق عمل پایه گذاری شده، نیز در پیشنهادات خود اعلام نموده که برای تکنسین های جراحی دوره های مقدماتی حداقل مدرک فوق دیپلم و برای دوره های پیشرفته و نیز "کمک های اول جراح" کسب مدرک لیسانس ضرورت دارد. رشته اتاق عمل در ایران در مقطع کاردانی بین سال های ۱۳۶۶ تا ۱۳۸۰ و در مقطع کارشناسی پیوسته و ناپیوسته از سال ۱۳۸۷ در دانشکده های مختلف سطح کشور راه اندازی گردید. این رشته در دانشکده های پیراپزشکی و یا پرستاری به دانشجویان ارائه می شود. در این دانشکده گروه اتاق عمل متولی اداره دانشجویان در رشته کاردانی اتاق عمل می باشد.

رسالت

رسالت رشته اتاق عمل در مقطع کارشناسی پیوسته، تربیت نیروی انسانی متعهد و آگاه و کارآمد است که با کسب توانایی های حرفه ای در اتاق عمل و بهره مندی از دانش و تکنولوژی روز، خدمات مورد نیاز مراقبتی و مقرون به صرفه را در بالاترین سطح استاندارد جهت تامین، حفظ و ارتقاء سطح سلامت بیمار و جامعه ارائه دهند.

چشم انداز

بر اساس این برنامه آموزشی در ده سال آینده همگام با پیشرفت سریع تکنیکهای جراحی و انجام اعمال جراحی رباتیک، فراگیران این رشته

ارتباط حرفه ای
آماده سازی و چینش وسایل
کار با وسایل و تجهیزات
نگهداری وسایل و تجهیزات
ایمنی بیماران، کارکنان، محیط کار
جابجایی و انتقال صحیح بیمار
پوزیشن دهی بیمار تحت نظر جراح
شستن دست به روش اسکراب
پرپ و درپ
سیرکولار جراحی
اسکراب جراحی
هموستاز جراحی
کوتریزاسیون جراحی
مراقبت از زخم جراحی
احیا قلبی، ریوی، مغزی
گند: دانه، ه است: بلن: اسهت

جایگاه شغلی دانش آموزان

اغلب تکنولوژیست های اتاق عمل در بیمارستان ها و مراکز مراقبتی سیار استخدام می شوند. اگرچه بیمارستان ها اولین استخدام کننده این گروه می باشند، اما انتظار می رود استخدام آنها در مراکز جراحی سیار، مراکز مراقبتی سرپایی و مطب های پزشکان افزایش یابد.

طول دوره و شکل نظام آموزشی

طول دوره کارشناسی پیوسته رشته اتاق عمل و نظام آموزشی آن مطابق آئین نامه آموزشی دوره کارشناسی پیوسته و ناپیوسته مصوب شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی است. مدت تحصیل حداقل 4 سال و حداکثر 5 سال (در شرایط خاص و با موافقت آموزش کل دانشگاه علوم پزشکی مثل مرخصی تحصیلی و ...) می باشد. دروس و تعداد واحدهای درسی: تعداد کل واحدهای درسی دوره کارشناسی پیوسته رشته اتاق عمل 130 واحد و به شرح زیر می باشد. دروس عمومی: 22 واحد دروس پایه و تخصصی 74 واحد کارآموزی 18 واحد کارآموزی در عرصه: 16 واحد امکان ادامه تحصیل فارغ التحصیلان کارشناسی تکنولوژی اتاق عمل: برای فارغ التحصیلان این رشته از دو مسیر رشته های کارشناسی ارشد پرستاری و کارشناسی ارشد اتاق عمل در گرایش های مختلف امکان ادامه تحصیل فراهم شده است.

تاریخچه رشته تکنولوژی اتاق عمل در ایران

رشته تکنولوژی اتاق عمل بین سال های 1366 تا 1380 در مقطع کاردانی در دانشگاه های علوم پزشکی ایران راه اندازی گردید و تا سال 1386 این رشته فقط در مقطع کاردانی آموزش داده می شد. بدنبال تصویب برنامه کارشناسی پیوسته و ناپیوسته رشته اتاق عمل در سی و پنجمین جلسه شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی (مورخه 29/8/1386) از سال 1387 دانشجوی کارشناسی پیوسته در دانشگاه های علوم پزشکی ایران پذیرش و تربیت می شود

فلسفه (ارزش ها و باورها)

با توجه به حق استقلال بیمار در انتخاب روش درمانی، دانش آموزان قادر خواهند بود با تاکید بر عدالت اجتماعی و برابری انسانها و با توجه به ارزش های حاکم بر جامعه اسلامی اصول اخلاقی و اعتقادی حرمت بیمار را به عنوان یک انسان ویژه که دارای خصوصیات جسمی، روانی و عاطفی خاص خود می باشد در طول جراحی از ابتدای پذیرش تا ترخیص از اتاق عمل رعایت کنند. با جلب اعتماد بیمار به عنوان یک حامی، ارتباط انسانی مناسب برقرار کند و با حفظ کرامت انسانی و مشتری مداری در ارائه خدمات جامع فراگیر به اقشار گوناگون جامعه تلاش کند. رسالت رشته تکنولوژی اتاق عمل و رسالت گروه تکنولوژی اتاق عمل آموزش و تربیت دانش آموزان، کارآفرین، روزآمد در دانش، پژوهشگرانی توانمند، رهبرانی جهادی و پیشرو در عرصه تکنولوژی جراحی با توانمندی های برقراری ارتباط اثر بخش، عملکرد مراقبتی حرفه ای و ایمن و رفتار و منش مبتنی بر اخلاق حرفه ای با قابلیت منحصر به فرد فعالیت در عرصه های بحران به عنوان تکنولوژیست اتاق عمل برای پاسخگویی به نیازهای جامعه است. در جهت این رسالت آموزش و تربیت با استفاده از اساتیدی توانمند از نظر علمی، پژوهشی و بالینی و اخلاق مدار که از تمام ابعاد شخصیتی و حرفه ای الگو باشند و با کمک فناوری های نوین از قبیل سیستم های مدیریت یادگیری الکترونیکی، ابزارهای آموزش همزمان از راه دور و شبیه سازها در کنار آموزش حضوری در کلاس های درس مدرن، محیط های شبیه سازی شده بالینی و محیط های بالینی در اتاق عمل و بخش های جراحی بیمارستان بر اساس سر فصل برنامه درسی وزارت بهداشت می باشد.

اهداف گروه تکنولوژی اتاق عمل

تربیت دانشجویان و دانش آموختگان توانمند در فعالیت های ارتباطی و مراقبتی جذب نیروهای تخصصی با سابقه کار در حیطه های اتاق عمل در مقاطع کارشناسی ارشد و دکترا بکارگیری استراتژی های دانشجو محوری، از جمله روش های مبتنی بر حل مشکل، خودآموزی و ایجاد تفکر انتقادی در آموزش دانشجویان حمایت از دانشجویان رشته جهت تشکیل کمیته علمی دانشجویان اتاق عمل تلاش در جهت ارتقاء مهارت های علمی و عملی دانشجویان بر اساس نیازسنجی از محیط های بالینی تربیت نیروی توانمند در بکارگیری تکنولوژی های جدید جراحی طراحی برنامه های توانمند سازی مربیان و پرسنل درمانی بر اساس نیازسنجی تربیت نیروهای توانمند در آموزش ایجاد تسهیلات مناسب در محیط درمان برای دانشجویان در طول دوره کارآموزی و کارورزی آموزش مجازی (توسعه روش های آموزش غیر حضوری) توسعه و گسترش حیطه های میان رشته ای و تحصیلات تکمیلی تقویت و توسعه سیستم اطلاع رسانی و ارتباط با مراکز علمی دنیا بصورت دوره های مشاهده گری برای بهبود مهارت های بالینی اعضای گروه تقویت انگیزش، اعتماد به نفس و خود اتکایی در دانشجویان (ایجاد عملکرد مستقل و منطبق با استانداردهای عملکردی) آموزش صحیح و دقیق مهارت های بالینی به دانشجویان توسط اساتید توانمند شناسایی موانع کسب مهارت های بالینی و تالش در جهت رفع آنها برقراری دوره های بازآموزی مداوم و موثر برای اعضای هیأت علمی گروه و پرسنل شاغل در اطاق عمل استفاده از دانش و تکنولوژی روز دنیا در آموزش بالین با توجه به امکانات موجود در جامعه داشتن تعامل موثر اعضای هیأت علمی گروه و دانشجویان با کادر مراکز درمانی در جهت رفع مشکلات بالینی و نیز مشارکت دادن پرسنل درمانی در امر آموزش بالینی دانشجویان جذب عضو هیأت علمی جدید بر اساس نیاز گروه دورنما و چشم انداز گروه تکنولوژی اتاق عمل تربیت دانش آموختگانی که تا 10 سال آینده قادر به حضور و فعالیت در عرصه جراحی به شیوه های کمتر تهاجمی و رباتیک بوده و ضمن حفظ ایمنی بیمار قادر به ارائه بهترین آموزش به فراگیران باشند.

ارزش های حاکم بر گروه تکنولوژی اتاق عمل در راستای تحقق رسالت گروه تکنولوژی اتاق عمل، ارزش های حاکم بر این گروه شامل مدیران، نیرو انسانی، اعضای هیأت علمی دانشجویان و دانش آموختگان متخصص و متعدد شامل موارد زیر خواهد بود:

- 1- ارج نهادن به اخلاق حرفه ای و کدهای اخلاقی رشته
- 2- رعایت احترام متقابل بین خانواده گروه تکنولوژی اتاق عمل شامل مدیر گروه نیروی انسانی، اعضای هیأت علمی، دانشجویان و دانش آموختگان
- 3- رعایت سلسله مراتب سازمانی
- 4- رعایت احترام متقابل بین خانواده گروه تکنولوژی اتاق عمل با سایر مدیران گروه های آموزشی و سایر کارکنان دانشگاه
- 5- رعایت عدالت در میان کارکنان و دانشجویان
- 6- رعایت صداقت و درستکاری در تمام امور
- 7- ارتقای مستمر کیفیت در تمامی عرصه ها بویژه آموزش
- 8- آموزش اثر بخش و یادگیری مادام العمر با استفاده از تمامی فرصت ها و پتانسیلها
- 9- آموزش پاسخگو
- 10- حفظ کرامت انسانی و تعهد به حفظ ارزشهای انسانی، اسلامی و نظامی

طبق استانداردهای انجمن جهانی تکنولوژیست های جراحی آموزش خواهند دید. دانش آموختگان این رشته جایگاه خود را در عرصه های مختلف جراحی مشخص و تثبیت خواهند نمود و نه تنها به عنوان یک کارشناس مسایل عمومی اتاق عمل بلکه به صورت اختصاصی نیز قادر به ارائه خدمات اثر بخشی و مقرون به صرفه در جهت اعتدالی سطح سلامت جامعه و بهبود کیفیت اعمال جراحی خواهند بود و در سطح کشور و بین المللی مطرح خواهند شد.

ضرورت وجود حرفه و ارتقاء حرفه ای

امروزه بیش از پیش نقش پرسنل جراحی آموزش دیده در سیستم بهداشتی درمانی مشخص شده است. تکنولوژیست های اتاق عمل عضو مهمی از تیم بهداشتی بوده که در تماس نزدیک با جراحان، متخصصان بیهوشی و پرستاران در راستای تامین مراقبتی مطلوب برای بیماران فعالیت می کنند. عملکرد انسانی و شایسته حرفه های مراقبتی دانش و مهارت وسیعی می طلبد و از آنجا که سنگ زیربنایی رشد و توسعه یک حرفه، آموزش آن حرفه می باشد، پرسنل اتاق عمل نیز مانند سایر اعضای سیستم بهداشتی درمانی نیازمند اجرای استانداردهای آموزشی می باشند. انتظار می رود که در سال های آینده میزان نیاز به تکنولوژیست های اتاق عمل سریعتر از حد متوسط افزایش یابد. علت این امر افزایش تعداد و انواع اعمال جراحی و رشد جمعیت و نیز افزایش میزان سالمندی است (زیرا افراد سالمند نیاز به اعمال جراحی بیشتری دارند)، از سویی پیشرفت سریع تکنولوژی پزشکی موجب تغییرات چشمگیری در زمینه تکنولوژی جراحی می گردد.

پیشرفت های تکنیکی مانند تکنولوژی فیبرهای نوری و یا لیزر موجب ایجاد تکنیک های جراحی جدید می شود و اتاق عمل های آینده برای تطابق با کامپیوترها، لیزرها، فیبرهای نوری، الکترونیک و ربات ها به منظور انجام مراقبات روتین بیمار آماده می شوند. لذا تغییرات وسیع و چشمگیر موجود در تکنیک های جراحی نیازمند هم سطح شدن تکنسین های جراحی با نقشها و وظایف جدید بوده و برنامه آموزشی کنونی برای برآوردن نیازهای پرسنل اتاق عمل در آینده کافی نخواهد بود. بنابراین تکنولوژیست های اتاق عمل باید برای این چالش های در حال پیشرفت و تغییر آماده شوند.

توانمندی های اختصاصی مورد انتظار

این توانمندی ها شامل موارد زیر هستند: